

4. Рябова Т.В., Абрамов Ф.В. Вплив культурних факторів на виникнення корупції. Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: економічна. Випуск 31-3 – Донецьк, ДонНТУ, 2007. – С.138-142.
5. Абрамов Ф.В. Качество высшего образования и коррупция в вузах: факторы динамики. Економічний часопис-XXI. 2011. №11–12. С. 8–10.
6. Абрамов Ф.В. Вплив неформальних інституційних факторів побічного споживання на динаміку якості вищої освіти. Економічний часопис-XXI. 2012. №9–10. С. 29–31.
7. Абрамов Ф.В. Індукований опір суспільства та заходи його попередження. Бізнес Інформ. 2020. № 5. С. 22–28.
8. Абрамов Ф.В. Неосвіченість суспільства як фактор поширення маніпулювання суспільними настроями. Бізнес Інформ. 2019. № 6. С. 8–13.
9. Абрамов Ф. В. Трансакційні витрати корупційної угоди. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Темат. вип. “Технічний прогрес і ефективність виробництва”. 2005. № 1. С. 273–282.
10. Абрамов Ф. В. Ефективність репресивних антикорупційних заходів в умовах високого рівня корумпованості / Ф. В. Абрамов // Бізнес Інформ. 2017. № 12. С. 8-12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2017_12_2.

ПРО МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

С. К. ОБЧЕНКО, студентка

*Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця,
м. Харків, Україна*

Міграційні процеси з кожним роком набувають все більшої актуальності, особливо це стосується економічної сфери розвитку країни. Міграція є для країни важливим джерелом надходження коштів, знань та досвіду. Водночас вона обумовлює виникнення нових ризиків, насамперед пов'язаних із виїздом численної кількості українців на роботу за кордон, втратою частини трудового та інтелектуального потенціалу нації. Сам процес міграції означає переміщення або переселення людей не лише з метою зміни місця проживання, але й з регулярним поверненням до нього. «Трудова міграція» – одна з головних причин виїзду за кордон. Вона означає, що люди покидають країну заради більш стабільних заробітних виплат та кращого рівня життя ніж у власній державі. Міграція значною мірою впливає на формування, функціонування й розвиток ринку праці.

12 березня 2020 року у зв'язку з поширенням у світі захворюваності на коронавірусну хворобу-2019 (SARS-Cov-2) в Україні було оголошено загальнонаціональний карантин. Пандемія COVID-19 спричинила найбільшу глобальну кризу після закінчення Другої світової війни. Більше того, вона чітко продемонструвала існуючі глибокі заворушення на соціальному, економічному та політичному рівнях в усіх країнах світу. Міграція не є винятком, оскільки пандемія обмежила мобільність, обмежила свободу пересування, значно скоротила кількість робочих місць, а отже, і доходів працівників, зменшила грошові перекази мігрантів до країн походження, що, попри несприятливі

умови, не припинило міграцію. Поширення пандемії COVID-19 змусило всі країни світу та Україну, зокрема, всебічно переглянути підходи щодо реалізація своєї міграційної політики як на законодавчому, так і на інституційному рівні, так і з точки зору його практичної реалізації.

Протягом карантину право громадян на виїзд за кордон не обмежувалося. Проте припинення пасажирських перевезень та обмеження в'їзду з боку інших держав, як і побоювання негативних наслідків подорожей для здоров'я, призвели до значного скорочення транскордонної мобільності українців. У 2020 р. чисельність перетинів громадянами кордону у напрямку виїзду була майже втричі меншою ніж попереднього року – 11,2 млн. Точну кількість трудових мігрантів з України ще не підраховано, але за прогнозами НБУ, вона досягне 3 мільйонів. Важливо те, що більшість із них вирішили залишитися за кордоном в умовах пандемії. За даними Всеукраїнської асоціації міжнародних компаній з працевлаштування, з середини березня до кінця травня 2020 р. повернулося лише близько 500 тис. іммігрантів, більшість з яких працювали за короткостроковими контрактами. Для підтвердження цих даних також можна використовувати розрахунки НБУ. За перші сім місяців 2020 року обсяг приватних грошових переказів в Україну знизився на 5,3% до 6,29 млрд доларів США порівняно з 6,64 млрд доларів США за аналогічний період минулого року. Це свідчить про те, що велика кількість працівників не повернулася в Україну.

Європейський напрямок є основним для транскордонної мобільності українців. Стабільно зростає чисельність громадян України, які мають дозволи на перебування в ЄС. На кінець 2020 р. їх нараховувалося приблизно 1,3 млн, з яких 499,5 тис. проживали в Польщі, 223 тис. – в Італії, 165,6 тис. – в Чехії, 94 тис. – в Іспанії. Саме українці отримують найбільшу, у порівнянні з громадянами інших третіх країн, кількість вперше оформлених дозволів на перебування в ЄС. Їхня кількість в 2020 р. дещо зменшилася, проте лишилася значною (601 тис. в 2020р., 757 тис. в 2019 р.). Більшість нових дозволів в 2020 р. були видані Польщею – майже 500 тис. Переважно це короткострокові дозволи, чинні протягом 3–11 місяців (88%), видані у зв'язку з виконанням оплачуваної роботи (93% дозволів терміном до 11 місяців). Крім того, у 2020 році Україна видала 12 тис. дозволів на імміграцію та 293,6 тис. дозволів на постійне проживання.

Іноземці, незалежно від їхнього правового статусу, особливо страждають від пандемії COVID-19, оскільки не можуть отримати в повному обсязі доступ до національних систем соціального захисту на тих самих умовах, що й громадяни. Згідно зі статистикою, наданою Державною міграційною службою України, у 2019 році 14 200 іноземців отримали дозвіл на імміграцію в Україну, 32 155 осіб отримали посвідку на постійне проживання та 76 431 особа отримала посвідку на тимчасове проживання. Усього в Україні постійно проживають 285 000 іммігрантів. Наприкінці 2019 року приблизно 133 000 іноземців, переважно студентів та трудових мігрантів, були зареєстровані як такі, що тимчасово перебувають в Україні. Чисельність іноземців, які перебувають в країні тимчасово, на кінець 2020 р. становила 151,3 тис. осіб.

Переважно це ті, хто прибуває в Україну з освітньою метою, та трудові мігранти.

Отже, у зв'язку з пандемією COVID-19, 2020 рік став історичним мінімумом для міжнародної міграції, у зв'язку з заборонами та обмеженнями на в'їзд та міжобласні та міждержавні поїздки. За останні півстоліття міжнародна міграція стала фундаментом і важливим компонентом глобалізованої економіки, і багато країн покладаються на імміграцію, щоб сприяти майбутньому економічному зростанню.

Література:

1. Гура А. О. Зовнішня трудова міграція в Україні: сучасні тенденції та наслідки. Збірник наукових праць ХНПУ «Економіка». 2014. Вип. 4. С. 185–192.
2. Коронавірус і міграція: як реагував уряд. URL: <https://cedos.org.ua/researches/koronavirus-i-mihratsiia-iak-diiav-uriad/>
3. Статистика Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/obsyag-perekaziv-v-mejah-ukrayini-za-2020-rik-zris-mayje-nachvert>
4. Міграція в Україні. Цифри і факти. 2021. URL: https://iom.org.ua/sites/default/files/migration_in_ukraine_facts_and_figures_2021-ukr_web.pdf.
5. Статистика Державної міграційної служби в Україні за 2019 р. URL: https://dmsu.gov.ua/assets/files/statistic/year/2019_12.pdf